

ДЕКРЕТ ПРО АПОСТОЛЯТ МИРЯН

1. - БАЖАЮЧИ ПОБІЛЬШИТИ апостольську діяльність Народу Божого, Священний Собор звертається уважливо до християн мирян, яких властиву й необхідну роллю в місії Церкви він уже згадав на іншому місці. Бо апостоляту мирян, який впливає з самого їхнього християнського покликання, ніколи не може забракнути Церкві. Якою спонтанною та плідною була ця діяльність в початках Церкви, показують самі Священні Писання (пор. Діян. 11, 19-21; 18, 26; Рим. 16, 1-16; Фил. 4, 3). А наші часи не меншої вимагають ревности від мирян; більше того, сучасні обставини вимагають ще більшого і ширшого їх апостоляту. Зростаюче щораз число людей, поступ науки і техніки, тісніші взаємини між людьми не тільки безмежно поширили поле апостоляту мирян, по більшій часті для них лише відкритого, але також поставили нові проблеми, що вимагають їхнього підприємливого клопотання і змагань. Тим більше настійливим став цей апостолят, чим більше зростає, як і треба, автономія багатьох ділянок людського життя, деколи навіть з певним відхиленням від етичного і релігійного ладу, і з тяжкою небезпекою для християнського життя. А крім того, в багатьох країнах, в яких є дуже мале число священників, - а іноді трапляється, що й вони в служінні позбавлені належної свободи, - без співпраці мирян Церква ледве могла б бути приявна і діяльна.

Знаком такої різновидної і наглої потреби є очевидна дія Святого Духа, що робить нині мирян щораз більше свідомими власної відповідальности та всюди побуд-жує їх до служби Христові і Церкві.

В цьому декреті Собор наміряє вияснити природу, характер і різновидність апостоляту мирян, а також визначити основні засади та подати душпастирські інструкції для його успішнішого виконання; все те нехай буде нормою в перевірці канонічного права, відносно апостоляту мирян.

Розділ I ПРО ПОКЛИКАННЯ МИРЯН ДО АПОСТОЛЯТУ

2. - На те була основана Церква, щоб поширюючи, на славу Бога Отця, Христове Царство по всій землі, вчинила всіх людей учасниками спасенного відкуплення, а через них щоб ціла вселенна справді була спрямована до Христа. Вся діяльність Таїнственного Тіла, направлена до тієї цілі, називається апостолятом, що його Церква, різними, правда, способами, виконує через усіх своїх членів; бо, за своєю природою, християнське покликання є також покликанням до апостоляту. Як в устрою живого тіла жодний член не є чисто пасивний, але разом з життям тіла бере участь також у його активності, так і в Тілі Христовому, тобто в Церкві, все тіло «згідно з відповідним діянням кожного члена, від нього бере зріст» (Єф. 4, 16). Що більше, таке є в цьому тілі пов'язання і споєння між членами (пор. Єф. 4, 16), що член, який не працює по своїй мірі на зріст тіла, слід сказати, не є корисним ні Церкві, ні собі самому.

Є в Церкві різнорідність служіння, але одність місії. Апостолам та їх наслідникам Христос дав завдання в своєму імені вчити, освячувати і правити. Але миряни, будучи учасниками

священичої, пророчої і царської служби Христової, частково виконують місію цілого народу Божого в Церкві і в світі. Своєю працею над проповіданням Євангелії та освячуванням людей і над сповненням і вдосконаленням земських речей духом євангельським, вони справді виконують апостолят, так що їх працьовитість на цьому полі дає виразне свідчення Христові та служить на спасіння людей. А тому, що мирському стані є властивим жити в світі і в світських ділах, то й покликаний він Богом до того, щоб, горіючи християнським духом, на спосіб закваски виконував у світі свій апостолят.

3. - Миряни одержують обов'язок і право до апостоляту з самої їхньої єдності з Христом-Головою. Бо хрищенням вчленені вони в Таїнственне Тіло Христове, скріплені в миропомазанні силою Святого Духа, самим Господом відпоручаються на апостолят. Посвячуються на царське священство і святий народ (пор. 1 Петр. 2, 4-10), щоб всіма своїми ділами приносили духовні жертви та по всій землі давали свідчення Христові. А святими Тайнами, а передусім Пресв. Євхаристією, уділяється й піддержується ця любов, яка є немов душею всього апостоляту.

Апостолят виконується в вірі, надії і любові, що їх Дух Святий поширює в серцях усіх членів Церкви. Що більше, заповіддю любові, яка є найбільшою заповіддю Господа, всі вірні є принаглювані шукати слави Божої через прихід Його Царства, і життя вічного для всіх людей, щоб пізнали одного правдивого Бога, і того що він післав - Ісуса Христа (пор. Ів. 17, 3).

Отож усім вірним Христовим накладається велике завдання: співпрацювати, щоб Божа спасительна благовість була пізнана й прийнята всіми людьми і на цілій землі.

Для виконання цього апостоляту, Святий Дух, який здійснює освячення народу Божого служіннями і Тайнами, дає також вірним окремі дарування (пор. 1 Кор. 12, 7), «розділяючи кожному як він хоче» (1 Кор. 12, 11), щоб «кожний служив один одному тим даром, що його прийняв», і щоб були вони «добрими домоуправителями різноманітної Божої благодаті» (1 Петр. 4, 10), на збудування цілого тіла в любові (пор. Єф. 4, 16). З прийняттям тих дарувань, навіть і найпростіших, для кожного віруючого походить право і обов'язок виконувати їх у Церкві і в світі, на благо людей і на збудування Церкви, в свободі Святого Духа, який «віє куди забажає» (Ів. 3, 8); а разом і в спільноті з братами в Христі, передовсім же з своїми пастирями, до яких і належить судити про їх правдиву природу і впорядкований ужиток; не на те, щоб Духа вигашувати, але щоб усе перевірити й держатися того, що добре (пор. 1 Сол. 5, 12. 19. 21).

4. - Тому, що Христос, післаний Отцем, є джерелом і началом усього апостоляту Церкви, стає очевидним, що плідність апостоляту мирян залежить від їх життєвої злуки з Христом, як каже Господь: «Хто перебуває в мені, а я в ньому, - той плід приносить щедро. Бо без мене ви нічого чинити не можете» (Ів. 15, 5). Це життя тісної злуки з Христом у Церкві піддержується духовними засобами, які є спільні для всіх вірних, передовсім же діяльною участю в Святій Літургії, якої миряни повинні так вживати, щоб ті, що правильно виповняють обов'язки світу в звичайних обставинах життя, не відділяли свого життя від злуки з Христом, але виконуючи своє діло по волі Божій - в ній перебували. Треба, щоб миряни охотно й радісно поступали цим шляхом до святости, стараючись перемогти

труднощі розсудком і терпеливістю. Ані сімейні журби, ані світські діла не повинні бути чужими для духовної сторінки життя, відповідно до слова апостола: «Все, щоб ви тільки говорили і робили, - все чиніть в ім'я Господа Ісуса Христа, дякуючи Богові Отцеві через нього» (Кол. 3, 17). А таке життя вимагає постійного виконання віри, надії і любови.

Тільки світлом віри і посередництвом слова Божого може хтось всюди і завжди пізнавати Бога, в якому «живемо, рухаємося й існуємо» (Діян. 17, 28), в кожному випадку шукати його волі, бачити Христа в усіх людях, чи вони нам близькі чи далекі, та виносити правильні суди про правдиве значення і вартість дочасних речей, у собі й у відношенні до мети людини.

Ті, що мають таку віру, живуть в надії об'явлення дітей Божих, пам'ятаючи на хрест і воскресіння Господа.

В мандрівці цьогочасного життя, скриті з Христом у Бозі і свобідні від неволі багатств, коли змагають за ті добра, які тривають вічно, щедро посвячують себе цілих для поширення царства Божого і для оформлення і здосконалення християнським духом устрою речей дочасних. В противнощах цього життя - в надії знаходять мужність, уважаючи, що «страждання нинішнього часу негідні майбутньої слави, яка має нам з'явитися» (Рим. 8, 18).

Побуджені любов'ю, яка походить від Бога, до всіх - зокрема ж до одновірців, - творять добро (пор. Гал. 6, 10), відклавши «всяку злобу й усякий підступ, лицемірство, заздрість і всякі обмови» (1 Петр. 2, 1) і так потягають людей до Христа. А любов Божа, що «влита в серця наші Святим Духом, що нам даний» (Рим. 5, 5), робить мирян спроможними виявити в своєму житті дійсного духа блаженств. Ідучи за Христом убогим, браком дочасних маєтків ані не зневіряються, ані не надуваються достатком; наслідуючи Христа смиренного, не стають жадні марної слави (пор. Гал. 5, 26), але намагаються подобатися радше Богові ніж людям, завсіди готові заради Христа залишити все (пор. Лук. 14, 26) і витерпіти переслідування за правду (пор. Мат. 5, 10), пам'ятаючи слова Господні: «Коли хтось хоче йти за мною, нехай зречеться себе самого, візьме хрест свій і йде за мною» (Мат. 16, 24). Плакаючи між собою взаємну приязнь, дають собі навзаєм поміч у всякій потребі.

Ця питома духовість життя мирян повинна збільшувати цю свою, властиву собі, прикмету з стану подружнього і сімейного, з безженства чи вдовицтва, з обставин недуги, з діяльності професійної і громадської. Тому нехай не занедбують вони пильно плекати ці прикмети й дарування, дані собі й відповідні до цих обставин, та вживати властивих собі дарів, одержаних від Святого Духа.

Крім того миряни, які - йдучи за своїм покликанням - записалися до якогось товариства чи інституту, що мають апробату Церкви, нехай вірно також стараються набути собі окремої прикмети життя духовного, яка їм питома.

Нехай також дуже цінують собі професійне знання, сімейні й громадські почування та ті чесноти, що належать до громадських обичаїв, тобто чесність, духа справедливості,

щирість, гуманність, мужність духа, без яких не може існувати і правдиве християнське життя.

Досконалим взором такого духовного й апостольського життя є Пресвята Діва Марія, Цариця Апостолів, яка в часі свого земського життя, спільного всім, повного сімейних піклувань і праць - завжди була тісно об'єднана з своїм Сином та в окремий спосіб співпрацювала з ділом Спасителя; а тепер, взята на небо, «своєю материнською любов'ю дбає про братів Сина свого, які ще в мандрівці та перебувають у небезпеках і скорботах, заки дійдуть до щасливої батьківщини ». Її нехай усі якнайпобожніше почитають і своє життя, і свій апостолят нехай поручають її материнській опіці.

Розділ II ПРО ЦІЛІ Й ЗАВДАННЯ

5. - Діло Христового відкуплення, мавши на увазі само в собі спасіння людей, охоплює також оновлення цілого дочасного ладу. Тому місія Церкви полягав не тільки в тому, щоб Христове послання і його благодать принести людям, але також просякнути і здосконалити євангельським духом устрій речей дочасних. Тим то миряни, які виконують цю місію Церкви, виконують цей свій апостолят і в Церкві і в світі, так в площині духовній як і в площині дочасній: а ці площини хоч і є різні, то в єдиному пляні Божому так з собою поєднані, що сам Бог наміряє, в Христі, перемінити цілий світ на нове сотворіння, спочатку тут на землі, а остаточно в останній день. В одному і другому устрою мирянин, який є одночасно і віруючий і громадянин, повинен керуватися постійно однією християнською совістю.

6.- Місія Церкви має на меті спасіння людей, яке досягається вірою в Христа і його благодаттю. Отож апостолят Церкви та всіх її членів, перш усього є напрямлений на те, щоб розкрити словами і ділами благовість Христову світові та спосередничити Його благодать. Це, в основному, дається служінням слова і св. Тайн, що в окремий спосіб доручене клирові, в якому і миряни мають свою частку великої ваги, щоб були «співробітниками правди» (3 Ів. 8). В тому передусім порядку апостолят мирян і пастирське служіння себе взаємно доповнюють.

Для виконання апостоляту проповіді євангелії і освячування, мирянам відкриті безчисленні нагоди. Саме свідчення християнського життя і добрі діла, виконані в надприродному дусі, мають силу потягнути людей до віри і до Бога; бо каже Господь: «Так нехай світить перед людьми ваше світло, щоб вони, бачивши ваші добрі вчинки, прославляли вашого Отця, що на небі» (Мат. 5, 16).

Однак такий апостолят не полягає тільки в самому свідченні життя; правдивий апостол шукає нагоди словами проповідувати Христа, чи невіруючим, щоб їх привести до віри, чи й віруючим, щоб їх повчити, утвердити та побудити до ревнішого життя; «Бо любов до Христа спонукує нас» (2 Кор. 5, 14), і в серці усіх повинні звучати слова апостола: «бо горе мені, коли б я не проповідував Євангелії» (1 Кор. 9, 16).

А тому, що в наших часах постають нові питання та й тяжкі поширюються фальші, що намагаються знищити докорінно релігію, моральний лад, а то й саму людську

суспільність, цей Священний Собор від серця закликає мирян, відповідно до дарувань і науки кожного, щоб, по думці Церкви, пильніше виповнювали свою ролю в викладанні, обороні та в правильному притінюванні християнських засад до проблем цього віку.

7. - В задумах Божих є, щоб люди однодушно встановили та постійно здосконалювали лад у дочасних справах.

Все, що творить дочасний лад, тобто благо життя і сім'ї, культура, економічні справи, мистецтво і професія, установи політичної спільноти, міжнародні відносини та інше подібне, і їх розвиток і прогрес, є не тільки засобами до остаточної цілі людини, але мають і властиву собі вартість, дану їм від Бога, чи то розглядаємо їх самих у собі, чи - як частини загального дочасного ладу: «і побачив Бог усе, що сотворив: і воно було дуже добре» (Бут 1, 31). А ця їх природна доброта приймає ще окрему гідність з їх відношення до людської особи, якої служінню вони були сотворені. А так, подобалося Богові все, природне і надприродне, об'єднати в Христі Ісусі, «щоб у всьому він мав першенство» (Кол. 1, 18). А це призначення не то що не позбавляє дочасного ладу його автономії, його властивих цілей, законів, вимог і значення для блага людей, але радше його здосконалює в своїй силі і йому належній визначності, а одночасно пристосовує його до цілості покликання людини на землі.

Протягом історії вживання дочасних речей було заплямоване різними пороками, тому що люди, обтяжені первородним гріхом, дуже часто попадали в різнорідні огріхи про правдивого Бога, про природу людини та про засади морального закону: з-за цього були попсовані людські обичаї й інституції, а сама людська особа не рідко - упідлена. Також у наші часи, немало людей, завіривши над міру природним наукам і технічному мистецтву, схиляються немов до ідолопоклонства дочасних речей, стаючи радше їх невільниками, ніж господарями.

До цілої Церкви належить працювати над тим, щоб люди стали здібними встановити слухний лад у загальні дочасних речей та покермувати його через Христа до Бога. До пастирів належить ясно проповідувати засади про ціль сотворіння та про вжиток світу, давати моральну і духовну поміч, щоб лад дочасних справ був оновлений у Христі.

А треба, щоб миряни, прийняли, як властиве собі завдання, онову дочасного ладу і, в світлі Євангелії та, йдучи за думкою Церкви і побуджувані християнською любов'ю, діяли в цьому прямо і рішуче; щоб, як громадяни з громадянами, співпрацювали по своєму окремому знанню і відповідальності; щоб всюди і в усьому шукали правду Царства Божого. Так треба оновити дочасний лад, щоб зберігаючи вповні стосовні його закони став він згідний з іншими засадами християнського життя, та був пристосований до різних обставин місця, часу і народів. Між ділами такого апостоляту визначається соціальна акція християн, яку Священний Собор бажає поширити на всю площину дочасности, включно з культурою.

8. - Коли всякий апостолят повинен виводити свої початки і силу з любови, деякі діла, за своєю природою, є придатні, щоб перемінились у живий вияв любови; Христос Господь бажав, щоб вони стали знаками свого месіянського посланництва (пор. Мат. 11, 4-5).

Найбільшою заповіддю в законі є: любити Бога з цілого серця, а ближнього, як самого себе (пор. Мат. 22, 37-40). Цю бо заповідь любови ближнього Христос прийняв за свою та збагатив новим значенням, коли поставив себе нарівні з братією, як предмет любови, кажучи: «що зробили ви одному з моїх братів найменших - ви мені зробили» (Мат. 25, 40). Бо він, приймаючи людську природу, об'єднав з собою надприродною солідарністю цілий людський рід в одну сім'ю, та поставив як розпізнавальний знак своїх учнів - любов, цими словами: «з того всі спізнають, що мої ви учні, коли любов взаємну будете мати» (Ів. 13, 35).

І Свята Церква, як у початках з Євхаристійною Вечерею злучувала «братній прийом» (агапе) і проявляла так себе неподільно злученою з Христом, так по всі часи розпізнається вона по тому знакові любови, і - радіючи з починань інших - застерігає за собою обов'язок і право на діла любови, якого не можна її позбавляти. Тому милосердя для потребуєчих і немічних, і так звані діла любови та взаємної допомоги в злегшуванні різноманітних людських потреб, Церква має в особливому пошанівку.

А ці вчинки і діла в сучасності ще більше стали потрібні і загальні, бо через успішніші засоби лучби немов скоротилася віддаль між людьми і всі мешканці землі стали членами неначе однієї сім'ї. Харитативна акція може, і повинна, сьогодні обняти взагалі всіх людей та всі потреби. Денебудь знаходяться люди, які не мають хліба, пиття, одягу, помешкання, ліків, праці, вишколу, засобів, потрібних до справді людського життя, або терплять злидні чи недугу, вигнання чи в'язницю, - там і повинна їх шукати і знайти християнська любов, і потішити їх настійливою опікою та спомогти даною допомогою. А цей обов'язок зокрема відноситься до одиниць і народів, що втішаються благобуттом.

Щоб таке здійснювання було понад усякі застереження і таким появилася: в ближньому треба добачити образ Божий, за яким він був сотворений, і Христа Господа, якому дійсно офіруємо те, що даємо потребуєчому; з якнайбільшою гуманністю треба зважати на свободу і гідність особи, що приймає допомогу; не можна заплямовувати чистоти наміру шуканням власної користі або бажанням володіти; передусім же треба виповнити вимоги справедливості, щоб не офірувати як дари любови те, що належить вже за справедливістю; треба усунути причини лиха, а не тільки наслідки і так треба налаштувати допомогу, щоб той, хто її приймає, висвободився з зовнішньої залежності та сам собі став вистачальним.

Тому миряни нехай високо цінують та, по силах, підпомагають діла любови й підприємства громадської опіки, чи то приватні чи публічні, також міжнародні, які подають успішну допомогу поодиноким людям і народам, що знайшлись у потребі, співпрацюючи в тому з усіма людьми доброї волі.

Розділ III ПРО РІЗНОМАНІТНІ ДІЛЯНКИ АПОСТОЛЯТУ

9.- Миряни виконують свій різнорідний апостолят і в Церкві, і в світі. В одній і другій галузі їм відкриті різноманітні ділянки апостольської діяльності, з яких деякі важливіші бажаємо тут згадати: церковні громади, сім'я, громадське середовище, устрій

національний і міжнародний. А тому, що в наші часи жінки щораз більше беруть участь в житті цілої суспільности, є великої ваги їх ширша співучасть у різних ділянках апостоляту Церкви.

10.- Миряни як учасники служби Христа - Священника, Пророка і Володаря, мають свою активну частку в житті і дії Церкви. їхня діяльність в церковних громадах є така конечна, що без неї навіть і пастирський апостолят часто не може досягнути свого повного успіху. Бо миряни справді апостольського духа, на взір тих мужів і жінок, які спомагали Павла в проповіді Євангелії (пор. Діян. 18, 18. 26; Рим. 16, 3), доповняють те, що їхнім братам недостає, та відсвіжують духа і пастирів і решти віруючого народу (пор. 1 Кор. 16, 17-18). Бо вони, викормлені діяльною співучастю в літургійному житті своєї громади, беруть пильну участь у її апостольських

працях; людей, що, може, стоять осторонь, приводять до Церкви; в подаванні Божого слова, передовсім у катехитичному вишколі, пильно співпрацюють; давши своє знання, роблять більше успішним душпастирство, а також завідування маєтком Церкви.

Парафія дає наглядний приклад громадського апостоляту, збираючи в одне людську різnorodність і уміщуючи в церковній загальності. Нехай миряни привикають працювати в парафії, в тісній злуці з своїми священниками; вносити до церковної спільноти власні і світові проблеми, і питання відносно спасіння людей, досліджуючи і розв'язуючи їх за спільною порадою; усякими апостольськими і місійними ініціативами подавати, по силах, поміч своїй церковній сім'ї.

Постійно нехай плекають свідомість єпархії, якої парафія є неначе клітиною, готові завсіди, на поклик Пастиря свого, прикласти і свої сили до єпархіяльних ініціатив. Більше того, щоб відповісти потребам міст і сільських районів, нехай не замикають своєї співпраці в межах парафії чи єпархії, але нехай стараються поширити її на ділянку міжпарафіяльну, міжєпархіяльну, національну чи й міжнародну, і то тим більше, що зростаючий щоденно рух населення народів, пожвавлення взаємовідносин і легкість лучби, не дозволяють уже жодній частині суспільности замикатися в собі. Так тоді нехай стараються про потреби народу Божого, розсіяного по цілому світі. Передусім нехай візьмуть собі до серця місійні діла, даючи матеріяльну, а то й особисту допомогу. Бо обов'язком і честю для християн є повернути Богові частину благ, що їх від нього одержують.

11. - Тому, що Творець усього встановив началом і основою людської суспільности подружню спільноту та своєю ласкою зробив її великою Тайною в Христі і в Церкві (пор. Єф. 5, 32), апостолят подругів і сімей має окреме значення і для Церкви, і для цивільної суспільности.

Християнські подруги собі взаємно, своїм дітям і іншим домородцям є співпрацівниками благодати і свідками віри. Своїм дітям є вони першими проповідниками віри і виховниками; словом і прикладом формують їх до християнського й апостольського життя; в виборі їхнього покликання їм розсудливо допомагають, а, відкривши в них може й священне покликання, старанно плекають.

Завсіди було обов'язком подругів, а сьогодні є великою часткою їх апостоляту: своїм життям показати і доказати нерозривність та святість подружнього зв'язку; мужньо обстояти право і обов'язок, даний батькам і опікунам, виховати по-християнськи дітей; обороняти гідність і правну самобутність сім'ї. Тому нехай вони й інші християни співпрацюють з людьми доброї волі над тим, щоб у цивільному законодавстві ці права були збережені неткненими; в правлінні суспільністю треба мати увагу на потреби сімей щодо помешкання, виховання дітей, вимог праці, соціальної безпеки і податків; в упорядковуванні переселеного руху треба забезпечити неодмінно сімейне співжиття.

А й сама сім'я одержала божеську місію, щоб бути першою і живою клітиною суспільности. Цю ж місію виконав: якщо через взаємну побожність її членів і через спільну молитву до Бога стане немов домовим храмом Церкви; якщо ціла сім'я ввійде в літургійний культ Церкви; якщо, вкінці, сім'я виявить діяльну гостинність і спомагатиме справедливості і інші добрі діла на послугу всіх потребуючих братів. Між різноманітними ділами сімейного апостоляту треба вчислити ось які: всиновлювати залишених дітей; приймати ласкаво подорожуючих; допомагати в управлінні шкіл; помагати доростаючим радою і засобами; спомагати наречених, щоб краще підготувалися до подружжя; працювати в катехизації; піддержувати подругів і сім'ї, що знайшлися в критичнім матеріяльнім чи моральнім положенні; старшим - не тільки подбати про необхідне, але також пристарати для них слушні плоди економічного прогресу.

Завжди і всюди, а зокрема в країнах, у яких вперше засівається зерно Євангелії, чи Церква існує щойно в своїх початках, а чи знайшлася в якомусь тяжкому критичному моменті, християнські сім'ї, цілим своїм життям, пристосувавшись до Євангелії і даючи приклад християнського подружжя, дають світові дуже цінне свідчення про Христа.

Щоб тим легше могли вони досягти цілей свого апостоляту, може бути підхожим, щоб сім'ї збирались разом у певні групи.

12. - Молоді є великою силою в сучасному суспільстві. їх життєві обставини, спосіб думання, а то й відносини до власної сім'ї дуже змінилися. Часто за скоро переходять вони в нові обставини соціяльні й економічні. Та коли щораз зростає їх громадське і політичне значення, виглядають вони невідготованими, щоб прийнятись, як слід, нових обов'язків.

Ця їхня збільшена вага в суспільності вимагає від них подібної апостольської діяльності; але вже й самий їх природний характер їх до неї підготовляє. З визріванням свідомости власної особистости, запалені життєвим огнем та з нього випливаючою активністю, приймаються власної відповідальности та бажають грати ролю в житті громадському і культурному; а ця ревність, якщо її проїняти духом Христовим та оживити послухом і любов'ю до пастирів Церкви, можна сподіватися з неї рясних плодів. Вони повинні стати першими і безпосередніми апостолами молоді, виконуючи самі, і між собою, апостолят, беручи до уваги соціяльні обставини, серед яких проживають.

Нехай дорослі дбають про те, щоб нав'язати з молоддю дружню розмову, яка, переборовши різницю віку, дозволила б обом сторонам взаємно себе пізнати та обмінятися поспіль своїми властивими багатствами. Найперше ж прикладом, і, при нагоді, розсудливою порадою та активною допомогою нехай дорослі побуджують молодь до

апостоляту. А молодь нехай має супроти старших пошану і довір я; і хоча природно схиляються вони до новаторств, нехай, проте, належно цінять похвальні традиції.

Діти також мають властиву собі апостольську діяльність. По своїх силах, є вони справжніми свідками Христа між своїми товаришами.

13. - Апостолят у громадському середовищі, тобто змагання оформити християнським духом думання й обичаї, закони і структури спільноти, в якій кожний живе, є таким завданням і зобов'язанням мирян, що їх ледве може колись виповнити хтось інший. Там вони здійснюють свідчення життя свідцтвом слова. Там вони є придатніші спомагати братів в ділянці праці, професії, студій, земляцтва, відпочинку чи товаришування.

Цю місію Церкви в світі миряни здійснюють передусім тим пов'язанням життя з вірою, яким стають світлом світу; своєю праведністю в кожній справі, якою заохочують всіх до любови правди і добра, а остаточно до Христа і Церкви; братньою любов'ю, за якою - ставши учасниками життьових обставин, праць, терпінь та аспірацій братів - незаметно настроюють серця всіх до діяння спасительної ласки; повною свідомістю своєї співучасті в побудованні суспільности, якою намагаються виконати з християнською великодушністю свою діяльність сімейну, громадську, професійну. Їх спосіб поведінки поволі проникає наскрізь середовище життя і праці.

Цей апостолят повинен охопити всіх, хто там знаходяться, і не виключає він жодного духовного чи матеріального блага, що його вони можуть вчинити. Але правдиві апостоли, не обмежуючись тільки до цієї дії, намагаються проповідувати Христа також словами. Бо багато людей можуть тільки через ближніх собі мирян почути Євангелію і пізнати Христа.

14. - Безмежне поле апостоляту лежить відкрите в ділянці національного і міжнародного устрою, де миряни перш усього є слугами християнської мудрости. В любові до нації і в вірному виконанні громадянських обов'язків, католики нехай почувають себе обов'язаними дбати про справжнє спільне благо і так вагою своєї думки нехай намагаються впливати, щоб цивільна влада була виконувана справедливо, а закони щоб відповідали моральним заповідям і спільному благові. Католики, які є знавцями публічних справ, і - як годиться - утвержені в вірі і християнському вченні, нехай не відказуються вести публічні справи, тому що, виконуючи їх з гідністю, можуть прислужитися спільному благові та й водночас прокладати шляхи Євангелії.

Нехай католики намагаються співпрацювати з усіма людьми доброї волі в старанні про те, що є правдиве, що є слушне, що є святе, що є любе (Пор. Фил. 4, 8). Нехай стоять з ними в діялогу, випереджуючи їх розсудливістю і гуманністю та нехай досліджують громадські і публічні інституції, щоб вдосконалювати їх у дусі Євангелії.

Між знаками нашого часу окремої уваги гідне є те зростаюче почуття солідарності! між усіма народами, яке пильно плекати та перемінювати на щирі і справжні почування братерства належить до завдань апостоляту мирян. Крім того, миряни повинні бути свідомі також завдань у ділянці міжнародній та тих питань і розв'язок, чи то доктринальних чи практичних, які в ній постають, передусім щодо народів, які розвиваються.

Нехай усі, хто працюють серед інших народів або помагають їм, пам'ятають, що відносини між народами повинні бути справжнім братнім спілкуванням, в якому одна і друга сторона водночас і дає і приймає. А ті, хто подорожує в справах міжнародного порядку, або ділово чи для відпочинку, нехай пам'ятають, що вони є рівночасно і подорожуючими проповідниками Євангелії, і по всій правді нехай так поведуться.

Розділ IV ПРО РІЗНІ СПОСОБИ АПОСТОЛЯТУ

15.- Миряни можуть виконувати свою апостольську дію чи то як одиниці, чи об'єднані в різних спільнотах або товариствах.

16.- Апостолят, який виконують одиниці, і який щедро впливає з джерел справжнього християнського життя (пор. Ів. 4, 14), є началом і вимогою всього апостоляту мирян, також об'єднаного, і ніщо не може його замінити.

До такого апостоляту, який завжди і всюди є корисний, а в деяких обставинах єдине підходящий і можливий, покликані всі миряни, кожного стану, та до нього й обов'язані, хоча бракувало б їм і нагоди і спромоги співпрацювати в товариствах.

Різноманітні є форми апостоляту, яким миряни будують Церкву, освячують світ та його оживляють у Христі.

Окремою формою апостоляту одиниць та виявом дуже підходящим також для наших часів, який проявляє Христа живучого в своїх учнях, є свідчення цілого світського життя, що впливає з віри, надії і любови. А апостолятом слова, необхідним у деяких обставинах, миряни проповідують Христа, вияснюють його науку, та її поширюють, відповідно до обставин і знання кожного, та її вірно визнають.

А крім того, як громадяни цього світу, співпрацюючи в тому, що відноситься до будування та управління дочасного ладу, треба щоб миряни - в житті сімейному, професійному, культурному і громадському - шукали вищих спонук в світлі віри, та розкривали їх принагідно іншим, свідомі того, що так стаються співпрацівниками Бога творця, спасителя і святителя та приносять йому славу.

На кінець, миряни нехай оживлять своє життя любов'ю, і - відповідно до засобів - виявлять її ділами.

Нехай усі пам'ятають, що публічним богочитанням і молитвою, покутою і добровільним прийманням праць і життєвих невзгод, якими наподібноємося до терплячого Христа (пор. 2 Кор. 4, 10; Кол. 1, 24), вони можуть досягти всіх людей та причинитися до спасіння цілого світу.

17. - Великою потребою цей апостолят одиниць наполягає в тих країнах, де свобода Церкви тяжко перешкоджена. В цих дуже тяжких обставинах миряни, по своїх силах, заступаючи священників, і деколи ставляючи в небезпеку свою свободу, а то й життя, навчають ближніх своїх християнського вчення, вишколюють у релігійному житті та католицькому думанні, направляють на часте вживання Св. Тайн, а передусім на плекання

евхаристійної поборности. Священний Собор, дякуючи Богові з глибин душі за те, що також у наші часи не перестає побуджувати, в часі переслідування, мирян героїчної мужности, огортає їх батьківськими почуваннями та вдячністю.

Апостолят одиниць має окреме поле праці в тих країнах, де католиків є мало та й то розсіяні. Там миряни, які тільки поодинокі виконують апостолят, чи то з причин вище сказаних чи з-за окремих зглядів, що походять також з власної професійної праці, дуже, однак, зручно сходяться на спільні дискусії меншими групами, без жодних форм стислої організації чи якоїсь інституції так, що завжди в обличчі інших дають знаки церковної спільности, як справжнє свідчення любови. В цей спосіб, через дружбу і обмін досвідом, спомагаючи себе взаємно духовно, утверджуються в тому, щоб переносити невідомості життя й праці надто відокремленої та приносити щедріші плоди апостоляту.

18. - Христові учні, як одиниці, покликані до виконання апостоляту в різних обставинах свого життя; нехай, однак, пам'ятають, що людина по своїй природі є істотою громадською, і сподобалося Богові зібрати тих, хто вірить у Христа, в один народ Божий (пор. 1 Петр. 2, 5-10) та в одне тіло (пор. 1 Кор. 12, 12). Громадський апостолят, отже, відповідає добре і людським і християнським потребам віруючих і водночас є знаком спільности і єдності Церкви в Христі, який сказав: «бо де двоє або троє зібрані в моє ім'я, там я серед них» (Мат. 18, 20).

Тому нехай християни виконують свій апостолят, об'єднані в одне. Нехай будуть апостолами і в своїх сімейних спільнотах, і в парафіях, і в єпархіях, що й самі виявляють громадський характер апостоляту, а то й у вільних громадах, в яких бажають об'єднатися.

Громадський апостолят є також важливий ще й тому, що чи то в церковних громадах, чи в різноманітних середовищах, апостолят часто вимагає спільної акції. Бо товариства, основані для спільних діл апостоляту, підпомагають своїх членів та приготавляють до апостоляту, і правильно розплановують їх апостольську працю та нею кермуть так, що можна сподіватися звідси рясніших плодів, ніж коли одиниці діяли б віддільно.

А в сучасних обставинах дуже конечним в, щоб в ділянці праці мирян скріпилася громадська і організована форма апостоляту; бо тільки тісна злука сил може бути успішна і для осягнення вповні всіх цілей нинішнього апостоляту і для успішної охорони його благ. В цій справі зокрема є важливим, щоб апостолят досягав і загальний спосіб думання і громадські обставини тих, що до них стосується; інакше часто не могли б устоятися натискові публічної opinii чи інституцій.

19. - В асоціаціях апостоляту існує велика різноманітність: одні ставляють собі загальну апостольську мету Церкви; другі, зокрема, ціль проповідування і освячування; інші стараються про християнське одухотворення дочасного ладу; а ще інші в окремий спосіб дають свідчення Христові, через діла милосердя і любови.

Між тими асоціаціями треба передусім зважати на ті, що плекають і наголошують глибшу єдність між практичним життям своїх членів та їх вірою. Товариства не є собі самоціллю, але повинні служити для виконання місії Церкви в світі; їх апостольська сила залежить

від однозгідности з цілями Церкви та від християнського свідчення і від християнського духу поодиноких членів і цілого товариства.

А загальне завдання церковної місії, маючи на приміті і поступ інституцій і вимоги розвитку сучасної суспільності!, вимагає, щоб апостольські ініціативи католиків щораз більше вдосконалювали свої міжнародні громадські форми. Католицькі Міжнародні Організації краще досягнуть свою ціль, якщо групи, в них об'єднані та їхні члени, тісніше будуть злучені з ними.

Миряни, зберігши належне відношення до церковної влади, мають право оснований і управляти товариства та надавати їм назву. Треба, однак, уникати розпорошення сил; а це тоді стається, коли засновується, без задовільної причини, нові асоціації чи діла, або зберігаються понад своє хосенне існування асоціації чи методи перестарілі; та й не завжди буде підходящим форми, прийняті в одному народі, нерозбірливо переносити до інших.

20. - Миряни, від багатьох десятиліть у чимало народів, присвячуючи себе щораз то більше апостолятові, згуртовувалися в різноманітні форми акцій і асоціацій, які - в тіснішій злучі з єрархією - здійснювали і досіль здійснюють властиві апостольські цілі. Між цими, а то й між подібними давнішими інституціями, треба згадати передусім ті, які - хоч і діяли за різними методами праці - принесли царству Христовому багаті плоди, і тому було їх заслужено допоручувано Найвищими Архиереями та підтримувано багатьма єпископами, і які одержали від них імення Католицької Акції, і часто визначалися як: «співпраця мирян в єрархічнім апостоляті».

Ці форми апостоляту, чи мають вони ім'я Католицької Акції чи яке інше, і які сьогодні виконують цінний апостолят, встановлюються наявністю і цілістю наступних прикмет:

а) Безпосередньою ціллю тих організацій є апостольська ціль Церкви, тобто: навчати людей Євангелії й освячувати та по-християнськи оформляти їх сумління, щоб могли вони проникнути духом Євангелії різні спільноти і різні середовища;

б) Миряни, співпрацюючи в властивий собі спосіб з єрархією, дають свій досвід і приймаються своєї відповідальності! в проводі тих організацій, в досліджуванні тих обставин, в яких треба виконувати пастирську дію Церкви та в випрацьовуванні й виконуванні програм;

в) Миряни діють об'єднані на взір органічного тіла так, що краще проявляється спільнота Церкви та успішнішим стає апостолят;

г) Миряни, чи самохіть чи то покликані до дії і прямої співпраці з єрархічним апостолятом, діють під проводом самої єрархії, яка може наказати цю співпрацю також виразним мандатом.

Організації, в яких, на думку єрархії, знаходяться всі ці прикмети разом узяті, треба уважати за Католицьку Акцію, хоча з-за вимог місця і народів мали б і різні форми і різні назви.

Священний Собор наполегливо поручає ці інституції, які серед багатьох народів певно відповідають потребам апостоляту; закликає священників і мирян, що в них працюють, щоб

вищезгадані прикмети щораз то більше плекали і завсіди по-братерськи співпрацювали з усіма іншими формами апостоляту в Церкві.

21. - Треба належно цінувати всі стоваришення апостоляту; а ті, які єрархія, - відповідно до вимог часу та потреб місця схвалила б і поручала б або й наказала б встановити як такі, що більше потрібні, - священники, ченці і миряни нехай дуже цінують та відповідно до спромоги кожного піддержують. А між ними сьогодні передусім треба згадати асоціації чи католицькі угруповання міжнародні.

22. - Окремої шани й уваги в Церкві гідні є миряни, чи безженні чи одружені, які постійно чи тимчасово посвячують свій особистий досвід на службу цих інституцій та їх діл. Тішиться вона, бо щораз то більше число мирян дає свою послугу для асоціацій та діл апостоляту, чи то в межах своєї нації, чи в ділянці міжнародній, чи передусім у католицьких місійних спільнотах і в нових Церквах.

Пастирі Церкви радо і з вдячністю нехай приймають тих мирян, нехай стараються, щоб їх особисте положення відповідало вимогам справедливості!, слухності і любови, зокрема щодо їхнього утримання та їх сімей та щоб мали вони потрібний вишкіл, духовну потіху і заохоту.

Розділ V ПРО ЗБЕРІГАННЯ ЛАДУ

23. - Апостолят мирян, чи його виконується одиницями чи групами віруючих, за відповідним ладом, повинен бути вбудований в апостолят цілої Церкви; що більше, злука з тими, яких Святий Дух поставив правити Церквою Божою (пор. Діян. 20, 28), є основним елементом християнського апостоляту. Не менше потрібною є співпраця між різними ініціативами апостоляту, відповідно упорядкована єрархією.

Бо для розгортання духа єдності, та щоб у цілому апостоляті Церкви ясніла братня любов і були досягнені спільні цілі й усунені шкідливі ривалізації, потрібною є в Церкві взаємна пошана для всіх форм апостоляту і - зберігаючи питомий характер кожної - властива співпраця.

А це щонайбільше підходить тому, бо ця окрема акція Церкви вимагає гармонії і апостольської співпраці обох клирів, ченців і мирян.

24. - До єрархії належить плекати апостолят мирян, давати засади і духовні допомоги, налаштувати виконання цього апостоляту на спільне добро Церкви та наглядати, щоб були збережені вчення і лад.

Апостолят мирян дозволяє на різноманітні відношення до єрархії, відповідно до різних форм і предметів апостоляту.

Бо багато є в Церкві апостольських ініціатив, що постають за свобідним вибором мирян та кермуються їхнім розсудком. За допомогою таких ініціатив, у деяких обставинах, місія Церкви може бути краще виконана, і тому часто єрархія їх схваляє і поручає. Жодна,

однак, ініціатива не може назвати себе католицькою, якщо не одержить згоди правової церковної влади.

Деякі форми апостоляту мирян єрархія признає виразно, хоча й на різний лад.

Крім того може церковна влада, з-за потреб спільного добра, вибрати деякі з-поміж асоціацій та апостольських ініціатив, які займаються безпосередньо духовними цілями, і їх в окремий спосіб розвивати і тоді в них має вона окремішій) відповідальність. Так то єрархія, упорядковуючи відповідно до обставин і на різний лад апостолят, деяку його форму тісніше сполучує з властивим собі апостолятом, зберігаючи, однак, між обома питому їм природу і розрізнення, і не забираючи мирянам потрібної спромоги діяти самохіть. Ці акти єрархії в різних церковних документах називаються мандатом.

На кінець, єрархія доручає мирянам деякі завдання, які є тісніше злучені з обов'язками пастирів, як напр., в викладанні християнської науки, в деяких літургійних чинностях, в душпастирстві. Силою цієї місії миряни, в виконванні цієї служби, підчиняються вищому церковному прововоді.

А що тичиться діл та інституцій порядку дочасного, обов'язком церковної єрархії є навчати та автентично пояснювати моральні засади, що їх треба зберігати в речах дочасних; вільно є також її судити, все як слід розваживши та вживши допомоги знавців, про згідність таких діл та інституцій з моральними засадами, і вирішувати про те, що вимагається для зберігання і плекання надприродних благ.

25. - Єпископи, парокси й інші священники обох клирів нехай мають перед очима, що право і обов'язок виконувати апостолят є спільні для віруючих, чи то клириків чи мирян, і в будуванні Церкви також миряни мають властиву собі частку. Тому нехай по-братньому співпрацюють з мирянами в Церкві і для Церкви, і нехай мають окреме старання про мирян в їх апостольських ділах.

Пильно треба добирати священників, спосібних і відповідно вишколених, для допомоги в окремих формах апостоляту мирян. А ті, які займаються цим служінням, одержавши для цього місію від єрархії, її також репрезентують в їхній пастирській акції; нехай піддержують відповідні зв'язки мирян з нею, йдучи завсіди вірно за духом і наукою Церкви; нехай віддадуть себе на плекання духовного життя і апостольського духа в доручених собі католицьких асоціаціях; нехай служать мудрою порадою в їх апостольській діяльності та підтримують їх ініціативи. Встановивши з мирянами тривкий діалог, нехай уважно досліджують, які форми можуть бути більше плідні для апостольської діяльності; нехай піддержують духа єдності внутрі самої асоціації та в відношенні до інших.

А, на кінець, ченці - чи то браття чи сестри - нехай цінять апостольські діла мирян; відповідно до духу і до норм своїх конституцій, нехай радо посвячуються для плекання праць мирян; а священничі служіння нехай стараються підтримувати, спомагати, здійснити.

26.- В єпархіях, наскільки це можливе, треба встановити ради, що спомагали б апостольську працю Церкви: чи то в ділянці євангельської проповіді і освячування, чи в

ділянці харитативній, соціальної та інших, - за відповідною співпрацею клиру і ченців з мирянами.

Ці ради можуть служити для взаємної координації різноманітних асоціацій та ініціатив мирян, зберігаючи властивий характер і автономію кожної.

Такі ради треба мати, якщо можна, також в парафіяльному, міжпарафіяльному, міжпархіяльному середовищах, а теж і в площинах національній і міжнародній.

А крім того, при Апостольському Престолі треба встановити якийсь окремий Секретаріат для служіння і побуджування апостоляту мирян, що, як центр, випосажений відповідними засобами, подавав би вісті про апостольські ініціативи мирян, віддавався б досліджуванню сучасних питань, що постають у цій ділянці, та давав би поради і ерархії і мирянам, у справах апостоляту. В цьому Секретаріаті нехай беруть участь існуючі в цілому світі різноманітні напрямки і почини апостоляту мирян, а клир і ченці нехай співпрацюють у тому з мирянами.

27.- Спільна, немов євангельська, спадщина та впливає з неї зобов'язання християнського свідчення поручають, часто ж і вимагають співпраці католиків з іншими християнами: і з боку одиниць і з боку церковних громад, чи в акціях чи в асоціаціях, в площині національній чи міжнародній.

Спільні людські цінності вимагають нерідко подібної співпраці християн, які займаються апостольськими цілями, також з тими, які не визнають християнського імені, але признають ці цінності.

Цією динамічною і розсудливою співпрацею, яка має велике значення в справах дочасних, миряни дають свідчення Христові, Спасителеві світу, й одності людського роду.

Розділ VI ПРО ВИШКІЛ ДЛЯ АПОСТОЛЯТУ

28.- Апостолят може досягнути повний успіх тільки многогранною і суцільною формацією; її вимагає не тільки постійний духовний і научний поступ самого мирянина, але також різні обставини справ, осіб і обов'язків,

до яких треба пристосувати його діяльність. Ця формація для апостоляту повинна ґрунтуватися на тих засадах, що були цим Священним Собором висказані і задекларовані на інших місцях. Крім формації, спільної всім християнам, з-за відмінності осіб і обставин, немало форм апостоляту вимагають також і властивої собі формації.

29.- Тому, що миряни на свій лад беруть участь в місії Церкви, їхня апостольська формація набирає віддільної собі прикмети від світського, властивого мирянам, характеру та від окремого способу їх духовного життя.

Формування для апостоляту вимагає від них повної й гуманної формації, пристосованої до характеру і обставин кожного. Мирянин, знаючи добре сучасний світ, повинен бути пристосований до власного суспільства і його культури.

Тож найперше мирянин нехай навчиться виконувати місію Христа і Церкви, живучи з віри в божому таїнстві сотворення і відкуплення, порушуваний Святим Духом, який оживляє народ Божий, який порушує всіх людей до любови Бога Отця і світу та людей у Ньому. Таку формацію слід уважати за основу і вимогу кожного успішного апостоляту.

Крім духовної формації, вимагається солідного научного вишколу, і то богословського, етичного, філософічного, відповідно до різниці віку, обставин і характеру. Не можна також ніяк занедбувати ваги загальної культури поспіль з формацією практичною і технічною.

Для втримання добрих людських взаємовідносин, треба плекати справжні людські цінності, а передовсім мистецтво братнього спів життя та співпраці, й вести діалог.

А що формація для апостоляту не може полягати в самому тільки теоретичному ознайомленні, то миряни поступово і розсудно, від самого початку своєї формації, нехай навчаються бачити все в світлі віри: судити і діяти, виробляти себе й інших самою дією та вдосконалювати, і так входити в діяльну службу Церкви. А ця формація, яку треба завжди вдосконалювати з-за все поступаючої зрілості людської особи і з-за розвитку проблем, вимагає щораз більшого знання і відповіднішої акції. В здійснюванні всіх вимог формації треба завжди мати перед очима єдність і повноту людської особи так, щоб була збережена її гармонія та збільшалась її рівновага.

Таким чином мирянин повнотою і діяльно входить в саму дійсність дочасного ладу та приймає успішно свою участь у його справах, а водночас, як живий член і свідок Церкви, робить її привною і діяльною в речах дочасних.

30. - Формація для апостоляту повинна розпочинатися від першого молодечого вишколу. В окремий однак спосіб треба ввести в апостолят доростаючих і молодців та сповнити їх цього духа. Цю формацію слід вдосконалювати ціле життя, як того вимагають прийняті нові обов'язки. Отож ясно, що ті, хто займається християнським вихованням, мають також обов'язок формувати для апостоляту.

Належить до батьків, у сім'ї, своїх дітей від дитинства настроювати до пізнання любови Бога до всіх людей, і поступово, передовсім прикладом, навчати їх мати старання про потреби ближніх, і матеріальні і духовні. Тим то ціла сім'я та її спільне життя нехай стане немов новіціятим апостоляту.

Дітей треба так виховувати, щоб, переступаючи межі сім'ї, вони відкрили свою душу для спільнот - і церковних і дочасних. Нехай гак вростають у місцеву парафіяльну громаду, щоб здобули собі в ній свідомість, що вони є живі і діяльні члени народу Божого. А священники на катехизмі й у служінні слова, в проводі душ, а також в інших пастирських послугах, нехай мають перед очима формацію для апостоляту.

Також обов'язком шкіл, колегій та інших католицьких інституцій, призначених для формування, є розвивати в молоді католицького духа і дію. Якщо ж тієї формації бракує, тому що молодь не бере участі в цих школах чи з іншої причини, то тим більше нехай про неї дбають батьки, душпастирі та апостольські асоціації. А вчителі й виховники, які своїм покликанням і своїми обов'язками виконують визначну форму апостоляту мирян, нехай

будуть просякнуті потрібною наукою й педогогічним мистецтвом, при допомозі яких можуть успішно подавати цей вишкіл.

Також товариства й асоціації мирян, які змагаються за апостолят чи за інші надприродні цілі, відповідно до своєї мети і методи, повинні пильно й постійно плекати апостольську формацію. Вони часто є звичайним шляхом відповідної формації для апостоляту. Вони бо мають відповідний научний, духовний і практичний вишкіл. Їх члени, спільно з товаришами й приятелями, розглядають у малих гуртках методи й успіхи своєї апостольської діяльності та порівнюють спосіб свого щоденного життя з Євангелією.

Цю формацію треба так налагодити, щоб мати на увазі цілий апостолят мирян, який треба виконувати не тільки групами самих асоціацій, але впродовж цілого життя і серед усіх обставин, передусім - професійного і громадського. Що більше, кожний діяльно повинен приготувитися до апостоляту, який більше потрібний у зрілому віці. Бо з поступом літ ширше розкривається душа, і так кожний пильніше може відкрити ті таланти, що ними Бог збагатив його душу і успішніше виконувати ті харизми (дарування), які були дані Святим Духом на благо братів.

31. - Різні форми апостоляту вимагають також відповідної і властивої формації.

а) Щодо апостоляту проповіді Євангелії й освячування людей, то треба окремо формувати мирян для діалогу з іншими, віруючими, а то й невіруючими, щоб появили всім благовість Христову.

А що в наші часи різного роду матеріалізм широко й повсюди, також і між католиками, дуже розповсюджується, миряни хай не тільки пильніше вивчають католицьку науку, - зосібна ж ті її розділи, що їх піддано дискусії, - але також нехай кожній формі матеріалізму протиставлять свідчення євангельського життя.

б) Щодо християнського відновлення дочасного ладу, то миряни нехай вивчають правдиве значення і вартість земських благ чи то самих у собі, а чи й відносно всіх цілей людської особи; нехай вправляються у правильному вжитку речей і в організуванні інститутів, маючи завсіди на приміті спільне благо, відповідно до моральної і соціальної науки Церкви. Передусім же миряни нехай так вивчають засади і висновки соціальної доктрини, щоб були здібні дати свою працю і для розвитку науки і для її правильного примінення в поодиноких випадках.

в) Тому, що любов і діла милосердя дають прекрасне свідчення християнського життя, апостольська формація повинна розтягатися і на них, щоб християни від самого дитинства навчилися співчувати з братами й великодушно помагати їм у їхніх потребах.

32. - Вже і зараз миряни, віддані апостолятові, мають багато засобів: засідання, конгреси, реколекції, духовні вправи, часті сходи, конференції, книги, коментарі, - щоб набути вищого знання Святого Письма і католицької науки, щоб кормити своє духовне життя, а також, щоб пізнавати обставини світу і знаходити й виробляти відповідні методи.

Ці засоби формації мають на увазі різні форми апостоляту і ті середовища, де його виконується.

Священний Собор радіє з цього роду ініціатив, які вже процвітають у деяких країнах і бажає, щоб плекати їх також на інших місцях, де лиш вони потрібні.

Крім того необхідно встановити для всіх ділянок апостоляту центри документації і студій, не тільки в справах богословських, але також у речах антропології, психології, соціології, методології, щоб тим краще розвивати сили духа мирян, мужів і жінок, молоді і дорослих.

ЗАКЛИК

33. - Отож Священний Собор закликає, в Господі, всіх мирян, щоб вони відповіли голосові Христа, що в цій годині наполегливіше промовляє порушенням Святого Духа, і то охотно і великодушно, готовим серцем. В окремий спосіб нехай молодь відчує цей заклик, він бо звернений до неї, та нехай прийме його з охотою і великодушністю. Бо сам Господь, через цей Священний Собор, поновно закликає всіх мирян, щоб вони щораз тісніше з ним злучилися та відчули як своє власне все те, що є Його (пор. Фил. 2, 5), та з'єдналися з його спасительною місією; всіх їх поновно посилає він в кожне місто і город, кудю сам наміряє прийти (пор. Лук. 10, 1); щоб різними формами і способами єдиного апостоляту Церкви, який треба пристосовувати постійно до нових вимог часу, стали вони його співробітниками, визначаючись у ділі Господнім повсякчасно, знаючи, що труд їх у Господі не марний (пор. 1 Кор. 15, 58).

Все це разом і поодиноке, що в цьому декреті наказується, подобалося Отцям Священного Собору. І Ми, Апостольською властю, даною нам Христом, все це, спільно з Високодостойними Отцями, в Святому Дусі потверджуємо, вирішуємо та постановляємо і, що так соборно було постановлено, на Божу славу, наказуємо проголосити.

В Римі, при св. Петрі, дня 18 місяця листопада, року 1965.

Я ПАВЛЮ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ ЄПИСКОПІ Слідують підписи Отців.